

forum for
natur og
friluftsliv
TROMS

Vannregionmyndigheten
v/Troms fylkeskommune
Postboks 6600
9296 TROMSØ

7. september 2015

Høringsuttalelse til 2.gangshøring av Regional forvaltningsplan for vannregion Troms 2016 – 2021

Forum for Natur og Friluftsliv (FNF) Troms takker for muligheten til å komme med innspill til de vesentlige endringene av regional vannforvaltningsplan for vannregion Troms. Vi mener det er både bra og riktig å gjennomføre en ny høring da det er ulike brukerinteresser og meninger rundt vannforekomstenes tilstand, miljømål og hvilke eventuelle tiltak som bør gjøres for å oppnå miljømålene. Vi har gått gjennom de ulike punktene i dokumentene og her følger våre innspill til disse.

Kommentarer til vannforvaltningsplanen og tiltaksprogrammet

Fint med begrepsforklaringer i starten. Beskrivelsen av vannregionen gir fortsatt en god og forståelig fremstilling. Oversiktene i tabellene over SMVF er nå gode, en klar forbedring som gjør det lettere å se sammenhengene.

Verneområder- i vedlegget om beskyttede områder gis en oversikt over områder med strengere miljømål- det vises til vannforvaltningsplanen kapittel 4.1 for mer informasjon. Her finner vi ikke noe nærmere om miljømålene for disse områdene. Vi savner et sammendrag av disse vannforekomstene i en tabell i vannforvaltningsplanen, ikke kun i vedlegget.

Vi savner en god oversikt over miljømålene, og god oversikt over hvordan man ser for seg prosessen. Særlig når det gjelder eventuell bruk av unntaksbestemmelsene.

Sektoransvaret for de foreslåtte tiltakene i Troms oppsummeres som at det er Fylkesmannen, NVE, Statens Vegvesen samt *frivillige* som er hovedeiere for tiltaksgjennomføringen. Vi stusser over denne formuleringen, og etterlyser en tydeliggjøring av hva som menes med frivillige.

Vi stiller spørsmål ved at kjemisk tilstand er udefinert for hele 98 % av alle vannforekomster i Troms. Det nevnes enkelte steder i høringsutkastet utfordringer med å få samlet inn og samkjørt all informasjon fra private til sektorene. Hvis det kan være tilfellet at det fins mer kunnskap om den kjemiske tilstanden i flere av vannforekomstene som for eksempel ulike industribedrifter sitter på, forutsetter vi at dette kommer tydeligere på plass i det videre arbeidet.

FNF Troms, c/o Bioforsk Nord Holt, Pb. 2284, 9269 Tromsø
Tlf: 4141 7339 E-post: troms@fnf-nett.no Internett: www.fnf-nett.no/troms

FNF Troms er et samarbeidsforum for 13 natur- og friluftsforskningsorganisasjoner i Troms som til sammen representerer rundt 15000 medlemmer. Medlemsorganisasjoner: Troms Turlag, Harstad Turlag, Norges Turmarsjforbund Troms, Naturvernforbundet i Troms, 4H Troms, KFUK-KFUM-speiderne Troms, Troms Fylkeskystlag, Troms Orienteringskrets, Norges Jeger- og Fiskerforbund Troms, Nord-Troms Krets av Norges Speiderforbund, Framtiden i våre hender Tromsø, Nord-Norsk Botanisk forening, Tromsø Casting og Fluefiskeforening.

I tiltakstabellen under tiltaksnavn står det både navn på vannforekomsten og forslag til tiltak f.eks: Kvithammarelva i Storelva Sørvik Harstad Utbedre vandringshindre. Det holder at vannforekomstnavnet fremkommer under spalten vannforekomstnavn, og at tiltaksforslaget får stå alene i sin spalte. Dette kan med fordel ryddes opp i sånn at tabellen blir lettere å lese.

Utpeking av SMVF

Vassdragsmiljøet i Troms er blant det beste i Norge. Dette er meget positivt, men vi har likevel forbedringspotensiale. Vassdragsregulering er en vesentlig påvirkning på vannmiljøet i Troms, og den hyppigst forekommende enkeltfaktoren både på elver og innsjøer. I regional vannforvaltningsplan viser vannregionmyndigheten til at «Vannforekomster der elveløpet er endret for eksempel der det er bygget vannkraftverk eller drikkevannsforsyning med demninger og reguleringer blir i henhold til vanndirektivet klassifisert som «Sterkt modifiserte vannforekomster», forkortet til SMVF.»

I henhold til SMVF-veilederen er det ingen automatikk i at vannforekomster som på noen måter er fysisk endret skal defineres som SMVF. Fra innledningen i veilederen «Der de fysiske egenskapene ikke kan endres uten betydelig negativ virkning på den samfunnsnyttige bruken av vannforekomsten (formålet til den fysiske endringen) eller miljøet generelt, vil vannforekomsten kunne utpekes som sterkt modifisert vannforekomst (SMVF).» Vi mener det er viktig at VRM Troms er tydelig på dette området og ikke automatisk utpeker alle fysisk endrede vannforekomster som SMVF. Miljømål for sterkt modifiserte vannforekomster skal fastsettes etter den såkalte” tiltaksmetoden”.

Vassdrag med vannkraftproduksjon- regional prioritering

I Troms kan 25 konsesjoner revideres fram mot 2022, hvorav 3 er åpnet for revisjon. De ulike konsesjonene må i større grad ses under ett for å sikre helhetlige løsninger for vassdragets miljøtilstand, brukerinteresser og rettighetshavernes interesser i konsesjons- og revisjonsprosesser. Vi mener at den regionale vannforvaltningsplanen for Troms er svært relevant også for dette temaet. Vi vil oppfordre VRM til å beskrive viktigheten av dette i vannforvaltningsplanen. Å løfte frem nødvendigheten av å revidere gamle vassdragskonsesjoner, og de reguleringene som ikke har konsesjon, er helt avgjørende for at vi skal få forbedret tilstanden i alle de vannforekomstene som er negativt påvirket av vassdragsreguleringer. Vi mener vannregionmyndigheten må bidra til å balansere de ulike interessene og i sitt forslag ta hensyn til både kraftproduksjon og miljøinteressene.

Vi stiller oss positive til at VRM nevner i vannforvaltningsplanen at ved tildeling av konsesjon til småkraftverk må det gjøres grundige vurderinger av miljøkonsekvensene. Konsesjoner til småkraft gis imidlertid fortsatt i allerede utbygde vassdrag, uten at det har blitt gjennomført en revisjon av vilkårene i de eldre konsesjonene. Forutsetningene for ny konsesjon er dermed med bakgrunn i en miljøtilstand som med stor sannsynlighet vil være dårligere enn tilstanden etter gjennomføring av en revisjon. Dermed motarbeides prosessen mot å nå fastsatte miljømål, snarere enn å bidra til å nå disse.

Vi er klar over at vannregionmyndigheten ikke har direkte myndighet i saker hva gjelder små-, mini-, og mikrokraftverk. Vi vil imidlertid påpeke viktigheten av å nevne denne utfordringen i den regionale vannforvaltningsplanen. Alle påvirkninger og forhold må sees i sammenheng.

Per i dag ligger over 40 søknader inne hos NVE. Av tidligere vannkraftsaker i fylket er 90 gitt konsesjon, kun 18 er avslått. FNF Troms registrer det store antallet utbyggingsaker med bekymring da vi ser at viktige natur- og friluftsverdier ofte blir skadelidende. Sumeffektene er

særlig utfordrende. Dette momentet bør inn i planen, da omfanget er massivt og innvirkningene på vannmiljøet er tydelig negativt.

Både en prioritering av hvilke konsesjoner som skal åpnes for revisjon og konsesjonsbehandling av nye vannkraftverk eller utvidelser, må baseres på oppdatert kunnskap og fastsatte miljømål i de regionale vannforvaltningsplanene. Dette må også vannregionmyndigheten være tydelig på. Det må ikke gis konsesjon til nye kraftverk i et allerede sterkt utbygd vassdrag uten at det først gjennomføres en revidering av eventuelle gamle kraftverk innenfor samme nedbørsfelt. Det samme gjelder for eventuelle opprustnings- og utvidelsesprosjekt. Vi oppfordrer til tydelighet fra vannregionmyndighetens side på dette feltet og forventer at den regionale vannforvaltningsplanen også tar opp disse problemstillingene.

Kost-nytte vurderinger

Vannregionmyndigheten påpeker at det er store utfordringer med å gjøre kost-nyttevurderinger av tiltakene. Særlig utfordrende kan det være å beskrive *nytteverdien*. Nyten av tiltak utover at miljømålet nås er i praksis ikke mulig å beregne i kroner og øre. Stortingsmeldingen «Naturens goder- om verdier av økosystemtjenester» (NOU 2013:10) konkluderer med at man et godt stykke på vei kan illustrere og beskrive hva det ville kostet samfunnet i kroner om vi *ikke* hadde tilgang på fungerende økosystemer og de tjenestene de gir oss. Meldingen konkluderer også med at det ikke er ønskelig eller særlig hensiktsmessig å sette en prislapp på naturen. VRM peker på bruksverdien og opsjonsverdien vannmiljøet har i et samfunnsøkonomisk perspektiv. Dette kunne med fordel vært nærmere beskrevet. Vi savner i tillegg en bedre beskrivelse av de *økosystemtjenester* vi får fra en intakt vassdragsnatur, kystvann og grunnvann.

Vi mener en grundig beskrivelse av de tjenestene vi får gratis fra en intakt vassdragsnatur bør være en vesentlig del av en slik kost-nyttevurdering. Eksempelvis kan vi kort nevne at innsjøer, elver, bekker, myrer og våtmark representerer alle svært viktige økosystemtjenester som vi er helt avhengige av. Både hva gjelder de forsynende tjenestene som for eksempel drikke- og badevann, fisk og annen mat og fornybar energi. Herunder kan vi også plassere opplevelsesverdien av natur, og de verdiene som er avgjørende for muligheten til et levende friluftsliv. De regulerende tjenestene disse økosystemene gir oss er blant annet flomdemping og vannrensing.

Kystsonen alene utgjør et areal på ca. en tredjedel av Norges landareal. Kystfiske utgjør en enorm stor nasjonal verdi, både av økonomisk, sosial, og miljømessig betydning. Kyst- arealet og vannet er selve næringsgrunnlaget til fiskerne, og dermed også grunnlaget for at Norge er regnet som en av verdens største fiskeri- og sjømatnasjoner.

Hva vil det koste i kroner og øre om ikke vassdragene og kystsonen er i stand til å levere disse tjenestene lenger?

Ved å gi en god beskrivelse av den nytten vi som samfunn får fra disse tjenestene kan vi bidra til å balansere kostnadsbildet noe. VRM er imidlertid inne på noe av det, men vi mener dette med fordel kan utdypes noe nærmere. Videre har vi forståelse for at det er svært tidkrevende å utarbeide disse kvalitative beskrivelsene, vi vil likevel understreke at vi forventer at dette blir likeverdige vektlagt som arbeidet med å kostnadsberegne tiltak i de videre planfasene.

Vann er viktig for så mangt. Av hensyn til naturverdier er mangfold, landskap, livsgrunnlag og egenverdi viktige stikkord. Hva gjelder friluftsliv er vann av uvurderlig verdi både hva gjelder forutsetning for aktivitet og for å berike opplevelsen. 9 av 10 i Norge bedriver friluftsliv og i tillegg til å være berikende på det personlige plan har det en rekke positive helsefremmende og samfunnsmessige effekter. Av viktige aktiviteter i Troms relatert til vann kan nevnes; fiskeing,

kajakk, padling, bading, kaiting, seiling, dykking, strandhugg, fossefall, vandring, fangst, foto, kaffekok, lyden av vann og naturopplevelse. Disse verdiene bør fremheves.

Havbruk og kystsone

Vi er klar over at oppdrett foreløpig har en uavklart rolle i vannforvaltningen. Det er gitt nasjonale føringer for at påvirkninger fra oppdrett ikke skal tas med i karakteriseringen i denne planfasen, og at det derfor ikke gis anledning for vannregionene å legge inn informasjon om disse påvirkningene i vann-nett, eller gjøre vurderinger knyttet til dette. Vi mener likevel at tematikken er så viktig og av avgjørende betydning for vannmiljøet i Troms, at problemstillingen og utfordringene bør vies større plass i forvaltningsplanen. Dette er av stor interesse for våre medlemsorganisasjoner. Nå som arbeidet med mange av fylkets kystsoneplaner foregår synes det nyttig å se disse planene i sammenheng, og å være føre var hva gjelder økt oppdrett for å sikre at miljømålene ivaretas.

Medvirkning

Vi opplever at involveringen av natur- og friluftslivsorganisasjonene tidligere har vært mangelfull. I prosessen med 2.gangshøringen ser vi likevel flotte initiativ for å inkludere de frivillige. Å tilby dekte utgifter og kompensasjon for tapt arbeidstid for frivillige som vil delta på høringsmøte på dagtid, setter vi pris på. Dette oppfordrer vi til å fortsette med. Å bygge gode medvirkningsrutiner over tid er nødvendig for å oppnå reell medvirkning og fange interessen til de som sitter med den nødvendige kunnskapen i lokalmiljøene.

Vi savner en større vektlegging av lokal kunnskap og lokale samfunnsmessige behov og forventer at dette får en forsvarlig vurdering i tråd med retningslinjene i vannforskriften, og særlig i forbindelse med de pågående og fremtidige vilkårsrevisjonene.

Vi har merket oss at det foreslås restaurerings- og biotoptiltak i flere vannforekomster. I den sammenheng vil vi gjerne foreslå en mulig involvering av frivillige lag og foreninger. Praktiske tiltak som kan innebære tilrettelegging for friluftsliv og fiske kan være meningsfylte for folk å bidra i. Dette kan være en potensiell god arena for å fremme viktigheten av å ivareta vannmiljøet i vannområdene og vannregionen.

Avslutningsvis vil vi påpeke at vi legger merke til at VRM understreker verdien av godt samarbeid og medvirkning fra alle relevante aktører, også oss i miljø- og friluftslivsorganisasjonene. Dette setter vi pris på og ser fram til flere gode muligheter for videre samarbeid.

Vi ønsker lykke til i arbeidet med å ferdigstille planen.

Med vennlig hilsen

For Forum for Natur og Friluftsliv Troms
Eivind Høstmark Borge
Fylkeskoordinator

Kopi:
Fylkesmannen i Troms